

Маматов Рустам Ілхамович

аспірант,

Західноукраїнський національний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-19>

ПОСТАЧАЛЬНИКИ ІТ-ПОСЛУГ ЯК СУБ'ЄКТИ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В Україні впродовж кількох десятиліть сектор інформаційних технологій (ІТ) привертає суспільну увагу як окремий економічний та соціокультурний феномен. Цей сектор економіки демонструє постійне зростання обсягу ІТ-експорту, так за останні роки спостерігається зростання, а саме +5,8% за рік [1]. Поясненням чого є не лише відносно висока середня зарплата в твердій валюті та низький поріг входу для активних молодих людей, а й шалені щорічні темпи зростання виручки, суттєва експортна орієнтація [2].

Вітчизняний ІТ-ринок є відносно молодий, але демонструє широкий спектр ІТ-послуг. Послуга у галузі інформаційних систем визначається як вигода або допомога, яку користувач може очікувати від постачальника [3, с. 30]. Відповідно можна виокремити суб'єктів надання послуг (розробник програмного забезпечення (вендор); посередники (дистриб'ютор і реселлер) та споживачів (клієнт). Характерним для ІТ-послуги є те, що вона має особливі ознаки як для будь-якої послуги [4]: невідчутність ІТ-послуги до моменту одержання клієнтом кінцевого варіанта ІТ-продукту; невіддільність від джерела ІТ-послуг – формування, продаж та реалізація ІТ-послуги відбуваються одночасно, ці стадії її життя як цифрового продукту є взаємопов'язаними; нетиповість ІТ-послуг – кожна ІТ-послуга формується відповідно до попиту та потреб споживача; якість ІТ-послуги споживач, як правило, може відчути лише після її реалізації, тому просування ІТ-продуктів на ринку вимагає

застосування усіх відомих засобів маркетингу. Відповідно ІТ-послуга включає в себе інформаційні технології, процеси і людей [5].

Розкрити сутність ІТ-послуги неможливо без описання її видів, оскільки вона має свою специфіку щодо надання [3].

У практичній діяльності суб'єктів господарювання ІТ-послуги можна наближено класифікувати до операцій, які надаються. Для проведення аналізу використовуємо перелік ІТ-КВЕДів, які напряму впливають на дохід суб'єктів з надання таких послуг.

Перша група послуги з Developer, QA : 62.01 Комп'ютерне програмування; 62.02 Консультування з питань інформатизації; 62.03 Діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням; 62.09 Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем; 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; 63.12 Веб-портали; 63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.; 58.29 Видання іншого програмного забезпечення; 58.21 Видання комп'ютерних ігор. Ці послуги пов'язанні із забезпеченням якості та поліпшення процесу розробки програмного забезпечення, запобігання дефектів і виявлення помилок в роботі продукту, розширення його можливостей та життєвого циклу інфраструктури.

Друга група Project Manager: 70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування, що передбачає організацію випуску конкретного продукту відповідно вимогам замовника.

Третя група Designer: 74.10 Спеціалізована діяльність із дизайну, а саме діяльність графічних дизайнерів.

Четверта група Sales Manager: 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; 63.12 Веб-портали; 63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.; 70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування; 70.21 Діяльність у сфері зв'язків із громадськістю; 73.11 Рекламні агентства; 73.12 Посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації. Група, яка пов'язана з продажем або управлінням клієнтського сервісу, співпраця із

маркетологами замовника в частині лідогенерації, тобто пошуку потенційних клієнтів.

П'ята група КВЕДи для HR: 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; 78.30 Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами; 70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування. Послуги з автоматизації ведення та організації планування ресурсів підприємства, управління повсякденною комерційною діяльністю, такою, як бухгалтерський облік, закупівлі, управління проєктами, управління ризиками та дотримання вимог, а також операції з ланцюгами поставок.

Відповідно до проведеного аналізу перший клас послуг як program development services, визначається як «клієнтоорієнтовані послуги, які дозволяють кінцевому користувачу виконувати свою роботу і надавати технічні послуги за допомогою ІТ-продукта, що створюється в результаті надання послуги» [6]. Тобто відбувається взаємодія нематеріальних активів (інформації) замовника та виконавця, що призводить до процесу перетворення та формування ІТ-продукту. Закінчений ІТ-продукт – це результат надання ІТ-послуги, що пройшов процес перетворення від формування технічного завдання до впровадження замовником та подальшого супроводу(обслуговування) виконавцем (рис. 1).

Рис. 1. Бізнес-процес створення «закінченого» ІТ-продукту

Доцільно також виокремити види ІТ-послуг за способом їх надання: ІТ-аутсорсинг, ІТ-консалтинг, системна інтеграція (заходи, спрямовані на автоматизацію технологічних та бізнес-процесів на підприємстві), розробка програмного забезпечення. Для цих видів може бути характерним один об'єкт (наприклад, програмне забезпечення), але дії щодо нього (розробка чи консультація з приводу встановлення) – різні. Відповідно і зміст самої послуги відрізнятиметься, як і його облікове відображення.

ІТ-послуги, як і будь-які інші послуги, для цілей бухгалтерського обліку мають відповідати певним ознакам, як: невідчутність ІТ-послуги до моменту одержання клієнтом кінцевого варіанта ІТ-продукту; невіддільність від джерела ІТ-послуг; нетиповість ІТ-послуг; якість ІТ-послуг; нематеріальність ІТ-послуг; отримання доходу у виконавця або понесення витрат (у випадку безоплатного надання послуг); забезпечення корисного результату у споживача; наявність спеціального програмного та технічного забезпечення в отримувача послуг. Адже надання ІТ-послуг містить застосунки, сховища даних та інші високотехнологічні ресурси [4].

Отже, ІТ-послуга – комплекс складних послуг організаційного та технічного характеру в сфері інформаційних технологій, спрямованих на реалізацію цифрових інструментів ведення бізнес-процесів суб'єктами господарювання і, які впливають на фінансові результати споживача.

Література:

1. Корнилюк Р. Розвиток ІТ в Україні: поточна ситуація та перспективи. URL: <https://blog.youcontrol.market/rozvitok-it-v-ukrayini-potochna-situatsiia-ta-pierspektivi/> (дата звернення: 27.02.2024).

2. Lagovska O., Loskorikh G., Stoika N. Method of structuring business model and mathematical model of DSS of IT companies. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 2 (33). С. 306–313. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/it-export-2023/> (дата звернення: 27.02.2024).

3. Замула І.В., Чижевська Л.В., Грабчук І.Л. ІТ-послуга: поняття та види для облікових цілей. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 2 (49). С. 29–33.

4. Мацук З.А. ІТ-послуга як економічна категорія. *Економічний вісник. Серія : фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С. 127–134.

5. Голидьбіна А.В., Язвінська Н.В. Особливості сучасного ринку ІТ-послуг та специфіка просування на ньому. URL: https://www.researchgate.net/publication/321984379_OSOBLIVOSTI_SUCASNOGO_RINKU_IT-POSLUG_TA_SPECIFIKA_PROSUVANNA_NA_NOMU (дата звернення: 27.02.2024).

6. Chavira Ricardo ITIL Foundations: What Is a Service? URL: <http://its.yale.edu/news/itil-foundations-what-service> (дата звернення: 27.02.2024).